

T.C. AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI
AB EĞİTİM VE GENÇLİK
PROGRAMLARI MERKEZİ BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY FOR EU AFFAIRS

Engelliler için hibe desteği

ENGELLERİ
BİRLİKTE AŞALIM!

Hayatboyu
Öğrenme
Programı

ENGELLERİ
BİRLİKTE AŞALIM!

Hedef Kitleleri	Program / Faaliyet	Başvuruyu Kim Yapar?
Gençler, Gençlik Liderleri, Gençlik Çalışanları	Gençlik Programı	Resmi olmayan gençlik grupları, STK'lar, Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, Kamu kuruluşları, Okullar ve üniversiteler
Üniversite Öğrencileri, Akademik Personel, İdari Personel	Erasmus	Devlet ve vakıf yükseköğretim kurumları
Okul Eğitimi Personeli (Öğretmenler, İdareciler), Öğrenciler, Öğretmen Adayları, Okullar, Okul Eğitiminden Sorumlu Bölgesel / Yerel Makamlar	Comenius Okul Ortaklıkları, Comenius Bölgesel Ortaklıkları, Comenius Hazırlık Ziyaretleri, Comenius Asistanlığı (Bireysel/Kurumsal), Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti, Comenius Bireysel Öğrenci Hareketliliği	Okullar, il milli eğitim müdürlükleri, öğretmen adayları, öğretmenler ve okul idarecileri
Temel mesleki eğitim almakta olanlar (meslek lisesi öğrencileri, çıraklar), yeni mezunlar, çalışanlar, iş arayanlar, eğitim ve öğretimden sorumlu kişiler, insan kaynakları uzmanları, meslekî eğitim planlayıcıları ve yöneticileri, öğretmenler, meslekî rehberlik uzmanları	Leonardo da Vinci Hareketlilik, Ortaklıklar, Yenilik Transferi ve Hazırlık Ziyaretleri ve İrtibat Seminerleri,	Mesleki eğitime yönelik proje hazırlayabilecek tüzel kişiliğe sahip resmi ya da özel kuruluşlar
Yetişkin Eğitimi Alanında Çalışanlar, Yetişkin Öğrenciler (örgün eğitim dışında olanlar)	Grundtvig	Yetişkin eğitimi ile ilgili hizmet sunan her tür kamu, özel ve sivil kuruluşlarda çalışan eğitimciler/yöneticiler veya bu alanda gönüllü hizmet sunan kişiler
Eğitim Yöneticileri/Uzmanları ve Karar Alicılar	Çalışma Ziyaretleri	Kurum yöneticileri, genel eğitim ve mesleki eğitim yöneticileri/uzmanları

İçindekiler

Comenius Programı ve Başvurular	3
Comenius Programı'nın Engelliler İçin Sağladığı Avantajlar.....	4
Comenius Programı Kapsamında Engelliler İçin Proje Örneği.....	5
Erasmus Programı ve Başvurular	6
Erasmus Programı'nın Engelliler İçin Sağladığı Avantajlar	7
Erasmus Programı Kapsamında Engelliler İçin Proje Örneği	8
Leonardo da Vinci Programı ve Başvurular	10
Leonardo da Vinci Programı'nın Engelliler İçin Sağladığı Avantajlar	11
Leonardo da Vinci Programı Kapsamında Engelliler İçin Proje Örneği .	13
Grundtvig Programı ve Başvurular	14
Grundtvig Programı'nın Engelliler İçin Sağladığı Avantajlar	15
Grundtvig Programı Kapsamında Engelliler İçin Proje Örneği	17
Çalışma Ziyaretleri ve Başvurular	18
Çalışma Ziyaretleri'nin Engelliler İçin Sağladığı Avantajlar	19
Çalışma Ziyaretleri Kapsamında Engelliler İçin Proje Örneği	20

Comenius Programı

Uluslararası İş Birliğiyle, Eğitimde Kalite

Comenius Programı genel olarak, okul eğitiminde kaliteyi artırmayı ve Avrupa boyutunu güçlendirmeyi hedefleyen bir Hayatboyu Öğrenme Programı'dır.

Bu amaç doğrultusunda Comenius Programı, öğrenciler ve eğitim personeli arasında Avrupa kültür ve dil çeşitliliği ile değerleri hakkında bilgi ve anlayış oluşturmaya imkan sağlayan, iş birliğini güçlendiren, aktif bir Avrupa vatandaşı olma yolunda bireylerin kişisel gelişimleri için gerekli olan temel becerileri ve yeterlilikleri edinmelerine destek veren faaliyetler düzenlemektedir.

Ülkeler arası iş birliğini geliştiren, okul eğitimi alanında çalışan personelin mesleki gelişimine katkıda bulunan çalışmalarını destekleyen program, Avrupa dillerinin öğretilmesinin yaygınlaştırılmasını teşvik eder ve kültürler arası diyalog konusunda etkili çalışmalara imkan sağlamaktadır.

Comenius Programı'nın Engelliler İçin Sağladığı Avantajlar

Programın çatısı altında yer alan Comenius Okul Ortaklıkları, Comenius Asistanlığı ve Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti için engelli öğrencilere eğitim veren örgün eğitim kurumlarından yapılan başvurular önceliklidir ve puanlama esnasında ek puan verilmektedir.

Comenius Asistanlığı ve Hizmet İçi Eğitim Faaliyeti kapsamında, kanıtlanması şartıyla, engelliler için harcırah miktarları AB Komisyonu'nun azami harcırah miktarlarına kadar artırılabilir. Ayrıca özel ihtiyaç sahibi olan engelliler, refakatçi de talep edebilirler.

Refakatçiler için ödenecek hibe miktarları diğer yararlanıcılar için uygulanan hibe miktarları ile aynıdır.

Programla ilgili detaylı bilgi için
www.ua.gov.tr adresini ziyaret
edebilirsiniz.

Comenius Programı Kapsamında Engelliler İçin Proje Örneği

Köprübaşı Atatürk İlköğretim Okulu, “Öğrenen Toplum (AUT AUT): Otizmle İlgilenen ve bu Alanda Çalışan Öğretmenler Arası Ağ” adlı bir proje hazırlamıştır.

Avrupa'nın farklı ülkelerinden 7 okulun ortaklığıyla oluşan (İtalya, Yunanistan, Romanya, Belçika, İrlanda, Türkiye ve Birleşik Krallık) projedeki okulların bazıları özel eğitime muhtaç öğrencilerin olduğu okullar, bazıları da kaynaştırma eğitimi uygulayan okullardır.

Proje, öğrenen toplum temasıyla kurgulanmıştır. Otistik çocuklarla, otizm konusuyla ilgili konularda çalışan öğretmenler arasında Avrupa ağı geliştirmeyi amaçlayan proje, otizimli öğrencilerle bu konu üzerinde çalışan öğretmenler arasında bilgiyi ve karşılıklı desteği geliştirmeyi hedeflemektedir.

Otizme ilgilenen öğretmenlerin oluşturduğu ‘Öğrenen Toplum’un hedefleri: Bilgi alışverişinin yapıldığı, toplanan bilgilerin geniş okuyucu kitlesine ulaştırıldığı bir web sitesi kurmak, konuları tartışmak için halka açık ve özel toplantılar düzenlemek, iyi uygulamaların değişimini yapmak, yalnızlığı (izole olmayı) ortadan kaldırmak ve bilgiyi iletirip geliştirmektir. Öğrenen Toplum ayrıca, iletişim için internet kaynaklarını kullanacak, web tabanlı öğrenme platformu ve sosyal paylaşım siteleri vasıtasıyla iletişim içinde olacak, projeye ilgili konularda okul personeli için ziyaretler düzenleyecektir.

Erasmus Programı

Yeni Ufuklar...

Erasmus, AB'ye üye ve aday ülkelerin yükseköğretime yönelik politikalarını desteklemek ve geliştirmek için yürütülen bir Hayatboyu Öğrenme Programı'dır.

Erasmus'a katılan 33 ülkedeki yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile iş birliği yapmalarını teşvik etmeye yönelik olan program, yükseköğretim kurumlarının kısa süreli öğrenci ve akademik personel değişimi yapabilmelerine ve birbirleri ile ortak proje üretip hayata geçirebilmelerine imkan vermektedir.

Yükseköğretim sistemini iş dünyasının gereksinimlerine uygun olarak geliştirmek ve iş yaşamına eğitim kalitesi en üst düzeyde gençler kazandırmak amacı da barındıran program, katılanlara karşılıksız mali destek sağlamaktadır.

Erasmus Programı'nın Engelliler İçin Sağladığı Avantajlar

Katılımcı ülkelerdeki yükseköğretim kurumları, ve bu kurumların öğrenciler ve personeli, Erasmus Programı faaliyetlerinden yararlanabilmektedir. Ayrıca ekonomik faaliyet gösteren işletmeler ve yükseköğretimle ilgili her türlü kurum ve kuruluş, projelerde yer alarak programa destek verebilmektedir.

Erasmus Programı'na katılan engelli yararlanıcılara, aldıkları standart Erasmus hibelerine ek olarak özel ihtiyaçları için ilave hibe verilmektedir.

Engelli öğrenci ve personele fazla hibe verilebilmesi için yararlanıcı yükseköğretim kurumu tarafından ilave hibe talebinde bulunulması gerekmektedir.

Erasmus Programı Kapsamında Engelliler İçin Proje Örneği

İletişim Engel Tanımaz

Arda, Anadolu Üniversitesi öğrencisi. İşitme engelli Arda, engelleri bireyin kendisinin yarattığını, iletişimin engel tanımadığını kanıtladı.

Onun Erasmus hikâyesini, kendi ağzından dinleyelim:

“Erasmus sınavını kazandığımı öğrendiğimde, işte bu bir mucize dedim. Çok çalışmıştım. İşitme engelli olduğum için normal insanlar 10.000 kelime ile konuşurken, ben 2.000 kelime ile konuşuyordum. Buna rağmen yılmadım. Ben de İngilizce öğreneceğim dedim. Zor aşamalardan sonra İngiltere uçağına bindiğimde ayaklarım titriyordu, İngilizce olarak sadece yazışarak anlaşabiliyordum. Ben çekiniyordum, onlar ise beni kırmaktan çok çekiniyorlardı. Paniğe kapıldım ve 1 hafta sonra geri döndüm, fakat döndüğümün ertesi günü hata ettiğimi anlayıp tekrar İngiltere’ye gittim. Burada çok güzel dostluklar edindim. Erasmus bana bütün dünya insanlarını birleştiren şeyin dil olmadığını, yüreklerdeki sevgi olduğunu gösterdi.”

Leonardo da Vinci Programı

Öğrenme, Hayat boyu Devam Eden Bir Süreçtir

Program, AB'ye üye ve aday ülkelerin mesleki eğitime yönelik politikalarını desteklemek ve geliştirmek için yürütülen bir Hayatboyu Öğrenme Programı'dır.

Ülkeler arası iş birliğini kullanarak mesleki eğitim sistemleri ile uygulamalarında kalitenin geliştirilmesini, bilgi, beceri ve yeterliliklerin artırılmasını, yeniliklerin teşvik edilmesini ve Avrupa boyutunun yükseltilmesini amaç edinen bu program, mesleki eğitim alanındaki ülkelerarası iş birliği projelerine hibe desteği sağlamaktadır. Programın temelinde sürekli mesleki eğitim ve ömür boyu öğrenme isteğinin güçlendirilmesi amacı yer almaktadır.

Program, rekabet edebilmek, girişimciliği desteklemek, yeni istihdam fırsatları geliştirmek ve mesleki eğitimin yenileşme sürecini artırmak için faaliyetler düzenlemektedir.

Leonardo da Vinci Programı'nın Engelliler İçin Sağladığı Avantajlar

Programa temel mesleki eğitim almakta olanlar (meslek lisesi öğrencileri ve çıraklar gibi), yeni mezunlar, işsizler, çalışanlar, mesleki eğitim ve öğretimden sorumlu kişiler, insan kaynakları uzmanları, mesleki eğitim planlayıcıları, yöneticileri, öğretmenleri, mesleki rehberlik uzmanları, kısaca toplumun tüm kesimleri katılabilmektedir.

Leonardo da Vinci projelerine bireysel başvurular kabul edilmemektedir. Mesleki eğitime yönelik olmak kaydıyla tüzel kişiliğe sahip her kurum (kamu kurumları, meslek liseleri, ticari kuruluşlar, dernekler, vakıflar vb.) Leonardo da Vinci projesi hazırlayabilmektedir.

Program, Hareketlilik, Yenilik Transferi ve Hazırlık Ziyaretleri faaliyetleri için engelli katılımcı göndermeyi planlayan, engellilerin iş dünyasına katılımını öngören projelere ek puan vermektedir. Söz konusu projelerde engelliler için harcırah miktarları, kanıtlanması şartıyla AB Komisyonu'nun azami harcırah miktarlarına kadar artırılabilir. Ayrıca özel ihtiyaç sahibi engelliler, refakatçi de talep edebilmektedir. Refakatçiler için ödenecek hibe miktarları diğer yararlanıcılar için uygulanan hibe miktarları ile aynıdır.

Programla ilgili detaylı bilgi için www.ua.gov.tr adresini ziyaret edebilirsiniz.

Leonardo da Vinci Programı Kapsamında Engelliler İçin Proje Örneği

Engelli İstihdamı

Sakarya Üniversitesi, Leonardo da Vinci Programı kapsamında “Engellilerin İstihdamının Artırılması” isimli projeyi Aralık 2007’de hayata geçirdi. Proje, Aralık 2009’da tamamlandı.

Yurt içinden KOSGEB, Türkiye Özürlüler Eğitim ve Dayanışma Vakfı ve Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası, yurt dışından ise, Latvia Information Systems Management Institute ve Bulgaristan University Of National And World Economy proje ortakları arasında yer almıştır.

Proje, engellilerin Avrupa iş gücü piyasasında istihdama katılımını, iş yeri çalışma koşullarını ve istihdam sonrası kişisel gelişimleri kapsamında istihdam durumlarını iyileştirmek amacıyla iş verenlerin ve öğrencilerin konu hakkındaki bilinç düzeylerini artırmayı amaçlamıştır.

Bu genel amaç ışığında proje;

- Engelliler, aileler ve sosyal yaşam, engel türleri ve her bir engel türüne sahip bireylerin iş yaşamında karşılaştıkları zorluklar,
- Engellilerin meslek edinmelerinin önündeki engeller,
- Engellilerin istihdamının önündeki engeller,
- Her bir engel türüne sahip birey ile iş görüşmelerinde etkin mülakat yöntemleri,
- Engellilerin iş yaşamında yararlanabilecekleri yardımcı teknolojiler konularında iş veren/yönetici ve öğrencilerin bilinçlendirilmesini hedeflemiştir.

Grundtvig Programı

Öğrenmenin Yaşı Yok

Grundtvig Programı, bir yetişkin eğitimi programıdır. Program, yaşı kaç olursa olsun örgün eğitim dışında kalan kişilere, bilgi ve niteliklerini geliştirmek için imkanlar sağlamaktadır.

Kişilerin istihdam olanaklarını artırmayı ve toplumda meydana gelen değişikliklere uyum sağlamalarını destekleyen bu program, yetişkinlere eğitim alanlarında çözümler sunmaktadır.

Program, her düzeydeki kamu veya özel kurum ve kuruluşuna, özellikle de dernek, vakıf, oda, sendika gibi sivil toplum kuruluşlarına, halk eğitim merkezleri, belediyeler, müze, kütüphane, cezaevi ve yetişkin eğitiminin herhangi bir alanıyla ilgili faaliyet yürüten kuruluşlara ve bu alanda eğitim hizmeti sunan eğitimciler ile yöneticilerine açıktır.

Grundtvig Programı'nın Engelliler İçin Sağladığı Avantajlar

Grundtvig Öğrenme Ortaklıkları, Grundtvig Gönüllü Projeleri, Grundtvig Hizmetiçi Eğitim Faaliyetleri, Grundtvig Ziyaret ve Değişim Faaliyetleri, Grundtvig Asistanlığı, ve Grundtvig Hazırlık Ziyaretleri için engelli öğrencilerle çalışan kuruluşlardan gelen başvurular önceliklidir ve bu kesimlere puanlama esnasında ek puan verilmektedir.

Grundtvig Gönüllü Projeleri, Grundtvig Ziyaret ve Değişimleri Faaliyeti, Grundtvig Hizmetiçi Eğitim Faaliyeti, Grundtvig Asistanlığı ve Grundtvig Çalışma Gruplarına katılan engelliler için harcırah miktarları, kanıtlanması şartıyla AB Komisyonu'nun azami harcırah miktarlarına kadar artırılabilir.

Ayrıca özel ihtiyacı olan engelliler, refakatçi de talep edebilirler. Refakatçiler için ödenecek hibe miktarları diğer yararlanıcılar için uygulanan hibe miktarları ile aynıdır.

Grundtvig Programı Kapsamında Engelliler İçin Proje Örneği

Hayatboyu Öğrenme, Hayatboyu Spor

Proje ortaklığı, Kütahya Sempatı Spor Kulübü Derneği'nin koordinatörlüğünde Almanya'dan Hamburger Volkshochschule, Polonya'dan Stowarzyszenie Na Rzecz Osob Niepełnosprawnych "Radosc Zycia" ve İtalya'dan Formamentis Onlus olmak üzere dört ortağın bir araya gelmesi ile oluşmuştur.

Temel amacı, zihinsel engelli gençlere spor faaliyetleri aracılığı ile yeni öğrenme imkanları oluşturmak ve bunun sonucunda öğrenecekleri davranışlarını genellemelerini sağlamaktır.

İlk ortaklık yılının merkezinde gençlerin aktif katılımları ve onların spor sayesinde başarı duygusunun hazzını yaşamaları vardı. Onların sosyal etkileşim ve iletişim becerilerini geliştirecek bir içerikteydi.

Ortaklık sonunda, elde edilen başarılar, ortaklar tarafından üretilen anket ile ölçüldü. Anket, zihinsel engelli gençlerin ailelerine ve onların rehabilitasyon süreçlerinde yer alan eğitimcilerine uygulanmıştır.

Ortaklıkla ilgili çalışmalar ve elde edilen sonuçlar, www.lilasproject.com sitesinin dokümanlar ve ürünler bölümünde yayınlanmıştır.

Çalışma Ziyaretleri

Hem Ziyaret Et, Hem Keşfet!

Çalışma Ziyaretleri, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden gelip, Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde eğitimle ilgili organize edilen çalışma ziyaretlerini kapsar. Program, eğitim uzmanlarının ve yönetici grupların eğitim alanlarında bilgi ve deneyim alışverişi yapmalarına imkan sağlamaktadır.

Çalışma Ziyaretleri, farklı ülkelerden gelen eğitimcilere bir çok konuda sohbet etme, fikir alış verişinde bulunma ve farklı eğitim sistemlerini yakından tanıma fırsatı sunmaktadır.

Köklü dostlukların temellerinin atıldığı program sayesinde eğitimciler, okuluna ve yaşadığı coğrafyaya fayda sağlayacak projelerin doğuşuna destek vermektedir.

Çalışma Ziyaretleri'nin Engelliler İçin Sunduğu Avantajlar

Programa, şirketlerin eğitim uzmanları ve insan kaynakları yöneticileri, tüm mesleki ve genel eğitim – öğretim kurumlarının müdürleri, müdür yardımcıları, eğitim müfettişleri, eğitim danışmanları, eğitim fakültelerindeki öğretim üyeleri, eğitimden sorumlu vali yardımcıları ve tüm meslek odalarının yöneticileri ve uzman personeli katılabilmektedir.

Program kapsamında engelli başvuru sahipleri önceliklidir ve puanlama esnasında ek puan verilmektedir. Çalışma Ziyaretleri'ne katılan engelliler için harcırah miktarları, kanıtlanması şartıyla AB Komisyonu'nun azami harcırah miktarlarına kadar artırılabilir.

Ayrıca özel ihtiyaç sahibi engelliler, refakatçi de talep edebilirler. Refakatçiler için ödenecek hibe miktarları normal yararlanıcılar için uygulanan hibe miktarları ile aynıdır.

Çalışma Ziyaretleri Kapsamında Engelliler İçin Proje Örneği

Engelli Öğrencilerin Entegrasyonu

Ordu İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan “Öğretim ve Mesleki Eğitim Sistemlerinde Öğrenciler İçin Fırsat Eşitliği” isimli çalışma ziyareti, katılımcılarına engelli öğrencilerin bütünleştiği Türk eğitim sisteminin gerçekliğine genel bir görüş sunmayı amaçlamıştır.

Bütünleşme ve iyi çalışma için belirlenmiş yerel okullar, kaldıkları süre boyunca misafirlerine gösterilmiştir. Engelli öğrencilerin eğitimde karşılaştıkları sorunlar için toplumda farkındalığın nasıl artırılacağı ve onların eşit eğitim hakları için nasıl mücadele edileceği konusunda pek çok bilgi toplanmıştır. Bu ziyaret boyunca farklı ülkelerden her biriyle çalışma ve deneyim alışverişi mümkün olmuştur.

Katılımcılar, aktif proje süresince öğrenci ve öğretmenlerle özel eğitim deneyimleri hakkında konuşarak sınıfları gözlemlene ve okulları ziyaret etme, çocuklarına karşı bakış açılarını öğrenmek için aileleriyle konuşma fırsatları yakalamıştır.

ENGELLERİ
BİRLİKTE AŞALIM!

• Ülke Merkezli Faaliyetler
<http://ua.gov.tr>

• Merkezi Faaliyetler
<http://eacea.ec.europa.eu>

 twitter.com/ulusalajans

 facebook.com/ulusalajans

Sorularınız için
bilgi@ua.gov.tr

www.ua.gov.tr